

13.12.2023

1053/01.04.01.03/2023

Valtiovarainministeriö

Viite: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö VN/24735/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi Tullin rikostorjuntalain 3 luvun muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esitysluonnoksesta. Ehdotetuissa muutoksissa ei esitetä Tullille varsinaisia uusia rikostorjuntatoimivaltuuksia, vaan tarkoituksena on päivittää Tullin rikostorjuntalain 3 luvun eräitä säännöksiä siten, että ne olisivat mahdollisimman saman sisältöiset poliisilain 5 luvun ja pakkokeinolain 10 luvun 1.10.2023 voimaan tulleiden muutosten kanssa.

Suojelupoliisi pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja kannatettavina. Tullin rikostorjuntalain salaista tiedonhankintaa koskevien säännösten tulee vastaisuudessakin olla mahdollisimman yhdenmukaiset poliisin salaisessa tiedonhankinnassaan soveltamien poliisi- ja pakkokeinolakien säännösten kanssa.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että tietoverkossa tapahtuvasta peittelystä tiedonhankinnasta säädettäisiin erikseen Tullin rikostorjuntalain 3 luvun 11 §:ssä samoin kuin kyseisestä toimivaltuudesta on hiljattain säädetty erikseen poliisilain 5 luvun 15 §:ssä ja pakkokeinolain 10 luvun 14 §:ssä. Hallituksen esitysluonnoksen sivulla 9 esitetään esimerkkejä tilanteista, joissa tietoverkossa tapahtuva peitelty tiedonhankinnan käyttö voisi tulla kyseeseen Tullin rikostorjuntatoiminnassa. Suojelupoliisin mielestä eräät näistä esimerkeistä kuitenkin näyttäisivät viittaavan pikemmin tarpeeseen käyttää tietoverkossa tapahtuvaa valeostoa kuin tietoverkossa tapahtuvaa peiteltyä tiedonhankintaa.

Tullin rikostorjuntalain 3 luvun 60 § (*Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin*) ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä säädetty velvollisuus avustaa Tullia televalvonnan toteuttamisessa kohdistuisi jatkossa teleyritysten asemesta viestinnän välittäjiin. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 27 kohdan mukaan teleyrityksellä tarkoitetaan tahoja, joka tarjoaa verkkopalvelua tai viestintäpalvelua ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille eli harjoittaa yleistä teletoimintaa. Saman pykälän 36 kohdan mukaan viestinnän välittäjällä tarkoitetaan teleyritystä, yhteisötilaajaa ja sellaista muuta tahoja, joka välittää sähköistä viestintää muutoin kuin henkilökohtaisiin tai niihin verrattaviin tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin. Viestinnän välittäjä on näin ollen olennaisesti laajempi käsite kuin teleyritys.

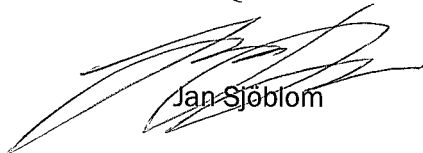
Tullin rikostorjuntalakiin ehdotettava muutos vastaisi poliisilain 5 luvun 61 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 63 §:n 1.10.2023 voimaan tulleita muutoksia.

Suojelupoliisi toteaa, että Tullin rikostorjuntalain 3 luvun 60 §:ssä säädettyyn avustamisvelvollisuuteen liittyy saman luvun 61 §:ssä säädetty viranomaista avustaneen yrityksen oikeus saada korvaus viranomaisen avustamisesta. Luvun 61 §:ään ei ehdoteta tehtäväksi saman sisältöistä terminologista muutosta kuin 60 §:ään, mistä johtuen avustamisvelvollisuus kohdistuisi jatkossa viestinnän välittäjiin, mutta oikeus saada avustamisesta korvaus olisi vastaisuudessakin ainoastaan teleyrityksillä. Hallituksen esitysluonnoksessa ei perustella tätä ratkaisua, joka sinänsä kylläkin olisi yhdenmukainen poliisi- ja pakkokeinolakien viimeisimpien muutosten kanssa. Poliisi- ja pakkokeinolakien muuttamista koskeviin hallituksen esityksiin HE 217/2022 vp ja 275/2022 vp ei sisällynyt ehdotusta, jonka mukaan avustamisvelvollisiksi tahoiksi tulisi teleyritysten sijasta säätää viestinnän välittäjät, vaan kyse näyttäisi olevan lakiehdotuksiin niiden eduskuntakäsittelyn aikana tehdystä muutoksesta (LaVM 30/2022 vp ja HaVM 42/2022 vp). Suojelupoliisi pitää mahdollisena, että korvaukseen oikeutettujen tahojen määrittely on tuossa yhteydessä epähuomiossa jäänyt yhdenmukaistamatta avustamisvelvollisten tahojen uudelleenmäärittelyn kanssa. Jos näin on, ei erehdystä tulisi toistaa Tullin rikostorjuntalaissa.

Lopuksi Suojelupoliisi toteaa, että Tullin rikostorjuntalain 3 luvun 60 §:n otsikko olisi syytä muuttaa tässä yhteydessä siten, että se vastaisi alaisensa sääntelyn sisältöä. Pykälän nykyisen otsikon mukaan sääntely koskisi myös "pääsyä eräisiin tiloihin", vaikka pykälässä ei tosiasiaa säädetä siitä.

Suojelupoliisin päällikkö Antti Pelttari

Päälakimies Jan Sjöblom